

Rubrik	Fysik	Kemi	Biologi
Fysiken i naturen och samhället Kemin i naturen Naturen och samhället	• Energins oförstörbarhet och flöde, olika typer av energikällor och deras påverkan på miljön samt energianvändningen i samhället. • Enkla väderfenomen och deras orsaker, till exempel hur vindar uppstår. Hur väder kan observeras med hjälp av mätningar över tid.	• Enkel partikelmodell för att beskriva och förklara materiens uppbyggnad, kretslopp och oförstörbarhet. Partiklars rörelser som förklaring till övergångar mellan fast form, flytande form och gasform. • Indelningen av ämnen och material utifrån egenskaperna utseende, ledningsförmåga, löslighet, brännbarhet, surt eller basiskt. • Vattnets egenskaper och kretslopp. • Luftens egenskaper och sammansättning. • Fotosyntes, förbränning och några andra grundläggande kemiska reaktioner.	• Människans beroende av och påverkan på naturen och vad detta innebär för en hållbar utveckling. Ekosystemtjänster, till exempel nedbrytning, pollinering och rening av vatten och luft. • Djurs, växters och andra organismers liv. Fotosyntes, förbränning och ekologiska samband och vilken betydelse kunskaper om detta har, till exempel för jordbruk och fiske. • Ekosystem i närmiljön, samband mellan olika organismer och namn på vanligt förekommande arter. Samband mellan organismer och den icke levande miljön. • Naturen som resurs för rekreation och upplevelser och vilket ansvar vi har när vi nyttjar den.
Fysiken och vardagslivet Kemin i vardagen och samhället Kropp och hälsa	• Energiflöden mellan föremål som har olika temperatur. Hur man kan påverka energiflödet, till exempel med hjälp av kläder, termos och husisolering. • Elektriska kretsar med batterier och hur de kan kopplas samt hur de kan användas i vardaglig elektrisk utrustning, till exempel i ficklampor. • Magnetens egenskaper och användning i hemmet och samhället. • Krafter och rörelser i vardagssituationer och hur de upplevs och kan beskrivas, till exempel vid cykling.	• Materiens kretslopp genom råvarors förädling till produkter, hur de blir avfall som hanteras och sedan återgår till naturen. • Matens innehåll och näringsämnenas betydelse för hälsan. Historiska och nutida metoder för att förlänga matens hållbarhet. • Vanliga kemikalier i hemmet och samhället. Deras användning och påverkan på hälsan och miljön samt hur de är märkta och bör hanteras. • Fossila och förnybara bränslen.	• Hur den psykiska och fysiska hälsan påverkas av sömn, kost, motion, sociala relationer och beroendeframkallande medel. Några vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas. • Människans organsystem. Organens namn, utseende, placering, funktion och samverkan. • Människans pubertet, sexualitet och reproduktion samt frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar.

	• Hur ljud uppstår, breder ut sig och uppfattas av örat. • Ljusets utbredning från vanliga ljuskällor och hur detta kan förklara ljusområdets och skuggors form och storlek samt hur ljus uppfattas av ögat.	Deras betydelse för energianvändning och påverkan på klimatet.	
Fysiken/Kemin/ Biologin och världsbilden	• Några historiska och nutida upptäckter inom fysikområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på världen. • Olika kulturers beskrivningar och förklaringar av naturen i skönlitteratur, myter och konst och äldre tiders naturvetenskap. • Solsystemets himlakroppar och deras rörelser i förhållande till varandra. Hur dag, natt, månader, år och årstider kan förklaras. • Människan i rymden och användningen av satelliter. • Tidmätning på olika sätt, från solur till atomur.	• Några historiska och nutida upptäckter inom kemiområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på världen. • Äldre tiders beskrivningar av materiens uppbyggnad. Kemins förändring från magi och mystik till modern vetenskap. • Olika kulturers beskrivningar och förklaringar av naturen i skönlitteratur, myter och konst och äldre tiders naturvetenskap.	<i>Biologin och världsbilden</i> • Några historiska och nutida upptäckter inom biologiområdet och deras betydelse för människans levnadsvillkor och syn på naturen. • Olika kulturers beskrivningar och förklaringar av naturen i skönlitteratur, myter och konst och äldre tiders naturvetenskap. • Livets utveckling och organismers anpassningar till olika livsmiljöer.
Fysikens/ Kemins/ Biologins metoder och arbetssätt	<i>Fysikens metoder och arbetssätt</i> • Enkla systematiska undersökningar. Planering, utförande och utvärdering. • Mätningar och mätinstrument, till exempel klockor, måttband och vågar och hur de används i undersökningar. • Dokumentation av enkla undersökningar med tabeller, bilder och enkla skriftliga rapporter. • Tolkning och granskning av information med koppling till fysik, till exempel i faktatexter och tidningsartiklar.	<i>Kemins metoder och arbetssätt</i> • Enkla systematiska undersökningar. Planering, utförande och utvärdering. • Några metoder för att dela upp lösningar och blandningar i deras olika beståndsdelar. • Dokumentation av enkla undersökningar med tabeller, bilder och enkla skriftliga rapporter. • Tolkning och granskning av information med koppling till kemi, till exempel i faktatexter och tidningsartiklar.	<i>Biologins metoder och arbetssätt</i> • Enkla fältstudier och experiment. Planering, utförande och utvärdering. • Hur djur, växter och andra organismer kan identifieras, sorteras och grupperas. • Dokumentation av enkla undersökningar med tabeller, bilder och enkla skriftliga rapporter. • Tolkning och granskning av information med koppling till biologi, till exempel i faktatexter och tidningsartiklar.